

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Gf.II.30.566/2009/3. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !

A Szegedi Ítéltábla dr. Bálint Gábor ügyvéd által képviselt **felperes neve (címe)** alatti székhelyű felperesnek - a Sulyok és Ádám Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Sulyok Tamás ügyvéd által képviselt **alperes neve (címe)** alatti székhelyű alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Csongrád Megyei Bíróság 2009. október 19. napján kelt 11.G.40.138/2009/15. számú ítélete ellen a felperes 16. sorszám alatt benyújtott fellebbezése folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletét **helybenhagyja**.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 250.000.- (kettőszázötvenezer) Ft másodfokú perköltséget.

A felperes személyes illetékmentessége folytán le nem rótt 900.000.- (kilencszázezer) Ft fellebbezési eljárási illeték az állam terén marad.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S :

Az alperes és a felperes jogelődje, a ... Önkormányzat Kórháza között 2001. október 10. napján haszonkölcsön elnevezésű szerződés jött létre, amely alapján az alperes a felperesi jogelőd használatába adott 5 évi határozott időtartamra 1 darab Vitros 250 IRC klinikai és immunkémiai automatát. A felperesi jogelőd a készülék üzemeltetéséhez szükséges slide-ok folyamatos megvásárlására, az alperes pedig az erre vonatkozó megrendelések teljesítésére vállalt kötelezettséget a szerződésben részletezettek szerint. Az alperes képviselőjében a szerződést **személy-1** cégjegyzésre nem jogosult alkalmazott írta alá, aki erre vonatkozó írásbeli meghatalmazással nem rendelkezett.

A fenntartó rendelkezésével a kórház laboratóriumi tevékenysége megszűnt, ezért 2004. január 1. napjától a ... Önkormányzat Szakorvosi Ellátás és Háziiorvosi Szolgálat üzemeltette a gépet és vásárolta meg a slide-okat, továbbá fizette a számlák ellenértékét. A felperesi jogelődök e címen 2001. november 26. napjától 2005. január 31. napjáig összesen 27.456.580.- Ft-ot fizettek meg az alperesnek.

Az alperes a Szegedi Városi Bíróságon 17.G.40.203/2007. szám alatt a szerződésből eredően 3.151.033.- Ft és járulékai megfizetése iránt terjesztett elő keresetet a felperessel szemben.

A felperes e perben a jelen keresetével azonos tartalmú viszontkeresetet terjesztett elő, amelyet a Szegedi Városi Bíróság 17.G.40.203/2007/58. számú határozatával érdemi vizsgálat nélkül elutasított, a végzést a Csongrád Megyei Bíróság 2.Gpkf.40.043/2009/1. számú végzésével helybenhagyta.

A felperes keresetében a 2001. október 10. napján létrejött szerződés érvénytelenségének megállapítását, annak jogkövetkezményeként az eredeti állapot helyreállítását, e körben az alperes 27.456.580.- Ft tőke és annak 2003. július 1. napjától járó késedelmi kamata megfizetésére kötelezését, továbbá azt kérte, hogy a bíróság kötelezze őt a már felhasználttal azonos értékű újonnan beszerzendő slide-ok alperes részére történő átadására. Keresetében arra hivatkozott, hogy a perbeli szerződés megkötését a 217/1998. (XII.30.) Korm. rendelet írásbeli alakhoz kötötte, tekintve azonban, hogy a szerződést az alperes részéről aláíró személy cégjegyzésre nem volt jogosult, és a szerződés aláírására vonatkozó írásbeli meghatalmazással nem rendelkezett, a szerződés írásba foglaltnak nem tekinthető, így az jogszabályba ütközik, ezért érvénytelen.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Védekezése szerint a felperes által hivatkozott rendelet kizárólag a felperesre, mint költségvetési szervre alkalmazandó. Annak 134. §-a a költségvetési szerv kötelezettségvállalására állapít meg kötelező alakiságot, a költségvetési szerv által kötött szerződés egészének írásba foglalását nem követeli meg, így nem volt szükség az alperesi alkalmazottnak a szerződéskötésre adott meghatalmazás írásba foglalására sem. Utalt ugyanakkor arra, hogy a szerződést aláíró személy az alperes munkavállalója volt, és a törvényes képviselő jóváhagyásával járt el, valamint, hogy a bírói gyakorlat szerint a más jogági szabályba ütköző szerződés csak abban az esetben tekintendő érvénytelennek, ha ehhez a külön jogági szabály kifejezetten ilyen rendelkezést fűz, a felperes által hivatkozott kormányrendelet azonban erre vonatkozó rendelkezést nem tartalmaz. Kiemelte továbbá, hogy az érvénytelenség megállapítása esetén sem lenne helyreállítható az eredeti állapot. A fentiekben túl 15.568.847.- Ft összegű felperesi követelés tekintetében elévülési kifogást terjesztett elő.

Gf.II.30.566/2009/3. szám

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, kötelezte a felperest 500.000.- Ft perköltség megfizetésére, és megállapította, hogy a 900.000.- Ft le nem rótt illetéket az állam viseli. A 217/1998. (XII.30.) Korm. rendelet 134. §-ának rendelkezéseit értelmezve akként foglalt állást, hogy az nem a költségvetési szerv által kötendő szerződésekre, hanem a költségvetési szerv egyoldalú kötelezettségvállalásának alakszerűsége vonatkozik, csupán ezt köti írásbeli alakhoz, így az alperes vonatkozásában a formakényszer nem érvényesül. Erre tekintettel nem érinti a szerződés érvényességét az, hogy az alperesi alkalmazott a szerződéskötéshez nem rendelkezett írásba foglalt meghatalmazással. Utalt arra, hogy ehhez hasonló szabályozást tartalmaz a Ptk. 272. § (2) bekezdése, amely kizárólag a kezesi kötelezettségvállalás érvényességét köti írásbeli alakhoz. Mindezek alapján nem találta megállapíthatónak a szerződés érvénytelenségét. Ezt meghaladóan rámutatott arra, hogy a szerződés érvénytelensége esetén sem kerülhetne sor a felperes által kért jogkövetkezmény alkalmazására, mivel a vétel tárgyát képező dolog felhasználásra került, így a felperes azt eredeti formájában visszaszolgáltatni nem tudja, az eredeti állapot természetbeni helyreállításának pedig nem felel meg az újonnan beszerzendő slide-ok átadása. Helytállónak ítélte az alperes elévülésre történő hivatkozását, ennek kapcsán rámutatott arra, bár a semmis szerződés érvénytelenségére a jogszabály eltérő rendelkezése hiányában bárki határidő nélkül hivatkozhat, ez azonban nem jelenti azt, hogy annak jogkövetkezményei időbeli korlátozás nélkül alkalmazhatóak lennének. Pénzbeli megtérítésre alapított érvénytelenségi jogkövetkezmények érvényesítésére csak az általános elévülési időn belül van lehetőség, ezért a 2004. március 17. napját megelőzően keletkezett kötelezettségek tekintetében a felperes követelése az érvénytelenség megállapítása esetén is elévült volna.

Az ítélet ellen a felperes élt fellebbezéssel, annak keresete szerinti megváltoztatása iránt. Fellebbezési érvelése szerint téves az elsőfokú bíróság azon jogértelmezése, miszerint a perben irányadó 217/1998. (XII.30.) Korm. rendelet csak a költségvetési szerv egyoldalú kötelezettségvállalása esetére ír elő formakényszert. Annak alátámasztásaként, hogy a kötelezettségvállalás fogalma alatt a jogalkotó a költségvetési szerv által kötött szerződéseket érti, hivatkozott a jogszabály egyéb rendelkezéseire (2. § 67. pont, 134. § (13) bekezdés, 25. számú melléklet). Rámutatott arra, hogy az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. tv. 12/B. § (1) bekezdése hosszú távú kötelezettségvállalásnak az ott részletezett szerződéseket tekinti. Álláspontja szerint e törvényi felhatalmazáson alapuló Kormányrendeletnek azonos fogalomrendszerre kell épülnie, ebből következően a Kormányrendelet alkalmazása tekintetében a kötelezettségvállalás szerződést jelent. Rámutatott arra, hogy a slide helyettesíthető dolog, ezért véleménye szerint az eredeti állapot helyreállítása szempontjából nem bír jelentőséggel az, hogy a felperes az alperestől

vásárolt slide-okat felhasználta. Nem találta elfogadhatónak az elsőfokú bíróság az elévüléssel kapcsolatos okfejtését sem, ennek kapcsán megismételte az elsőfokú eljárásban előadottakat. Támadta az elsőfokú ítélet perköltségre vonatkozó rendelkezését is. Érvelése szerint az elsőfokú bíróságnak figyelemmel kellett volna lennie arra, hogy az alperes jogi képviselője az elsőfokú eljárás során mindössze három beadványt szerkesztett és két tárgyaláson jelent meg, amely tevékenység összességében 10-12 munkaóra ráfordítást igényelt. Ehhez képest az elsőfokú bíróság által mérsékelt összegben megállapított ügyvédi munkadíj is eltúlzottan magas.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Kifejtette, hogy az alperesi gazdasági társaság nem része az államháztartásnak, ezért az alperesre sem az Áht., sem a Kormányrendelet személyi és tárgyi hatálya nem terjed ki. Hangsúlyozta, hogy a fellebbezésben hivatkozott Áht. 12/B. §-a a szerződéskötés időpontjában nem volt hatályban, a felperesi belső szabályzatok pedig kizárólag a felperesre irányadók, ezért azok relevanciával nem bírnak. A perköltséget támadó fellebbezés kapcsán előadta, hogy a pertárgyérték alapján 823.697.- Ft összegű ügyvédi munkadíj lenne megállapítható. Álláspontja szerint önmagában az időráfordítás mennyisége nem indokolja a megállapított munkadíj leszállítását, figyelemmel kell lenni továbbá a kifejtett ügyvédi munka minőségére is.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, a vonatkozó jogszabályi rendelkezések helytálló értelmezésével azoknak megfelelő érdemi döntést hozott, kifejtett jogi indokaival az ítélet táblája egyetért, ezért az elsőfokú ítéletet a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján a Pp. 254. § (3) bekezdésére utalással annak helyes indokai szerint helybenhagyta.

A fellebbezés kapcsán utal az alábbiakra:

A Ptk. 205. § (1) bekezdése értelmében a szerződés két- vagy többoldali jogügylet, amelyet a felek kölcsönös és egybehangzó akaratnyilatkozata hoz létre Szerződést - jogszabály eltérő rendelkezése hiányában - akár szóban, akár írásban lehet kötni, és ráutaló magatartással is kifejezésre lehet juttatni a szerződési akaratot (Ptk. 216. § (1) bekezdés). Nincs akadálya annak sem, hogy a szerződést létrehozó egyes akaratnyilatkozatokat a szerződő felek eltérő formában nyilvánítsák ki. Ugyanakkor a szerződés érvényességét jogszabály vagy a felek erre irányuló megállapodása alaki feltételekhez, tipikusan írásbafoglaláshoz kötheti (Ptk. 217. § (1), (2) bekezdés).

Gf.II.30.566/2009/3. szám

Ilyen esetben valamennyi szerződő félnek az adott szerződésre előírt formában kell kifejezésre juttatnia szerződéses akaratát. Jelen esetben azonban a felperes által hivatkozott 217//1998. (XII. 30.) Korm. rendelet 134. § (2) bekezdése a költségvetési szerv nevében történő kötelezettségvállalásra ír elő írásbeli alakot, s nem a költségvetési szerv által kötött szerződésre. Valamely szerződés tárgyát képező szolgáltatás teljesítésére vonatkozó kötelezettségvállalás az adott fél szerződéses nyilatkozata, ami azonban nem azonosítható magával a szerződéssel, amihez legalább két fél akaratnyilatkozata, s - az ingyenes szerződések kivételével - egyben legalább két személy kötelezettségvállalása szükséges. A felperesi jogelőd, mint költségvetési szerv kötelezettségvállalást tartalmazó szerződési nyilatkozatára előírt formakényszer tehát nem vonatkozik az alperes szerződési nyilatkozatára. Amennyiben a jogalkotó szándéka a költségvetési szerv kötelezettségvállalását tartalmazó teljes szerződés kötelező írásba foglalására irányult volna, úgy a jogszabály erre vonatkozó rendelkezést tartalmaz, ennek hiányában azonban az állapítható meg, hogy a jogalkotó kizárólag a költségvetési szerv kötelezettségvállalást tartalmazó nyilatkozatát kötötte írásbeli alakhoz. Mindezek alapján az alperes szerződési nyilatkozata, így az annak megtételére vonatkozó meghatalmazás sem volt írásbeli alakhoz kötve, ezért alaptalanul hivatkozik a felperes a szerződés Ptk. 217. § (1) bekezdésén alapuló érvénytelenségére.

Megjegyzi továbbá az ítéletábra, helytálló az elsőfokú bíróságnak az eredeti állapot helyreállításával kapcsolatosan kifejtett álláspontja is.

A peres felek jogügylete ún. vegyes szerződés: az automata alperes által történő használatba adására vonatkozó rendelkezése haszonkölcsön (Ptk. 583. § (1) bekezdés), míg a slide-ok szállítására, illetve felperes által történő megvásárlására vonatkozó megállapodás szállítási szerződés (Ptk. 379. § (1) bekezdés). A haszonkölcsönre vonatkozó megállapodás szerves egységet képez a szállítási szerződésre vonatkozó rendelkezésekkel, nyilvánvaló, hogy az alperest a gép felperes részére történő ingyenes használatába adására az indította, hogy a szerződésben rögzített feltételek mellett a felperes kötelezettséget vállalt a gép üzemeltetéséhez szükséges slide-ok tőle történő megvásárlására. Ebből következően a szerződés részleges, csupán a szállítási szerződésre vonatkozó rendelkezéseket érintő érvénytelenség megállapítására nem kerülhetne sor (Ptk. 239. § (1) bekezdés), s az érvénytelenség jogkövetkezményeit is a szerződés egészére kellene levonni. Meghatározott szerződéstípusoknál azonban - s ilyen a haszonkölcsön is -, az eredeti állapot helyreállítására a jogviszony természeténél fogva nem kerülhet sor, ez önmagában, a szerződés egységére figyelemmel kizárja

a felperes által kívánt jogkövetkezmény alkalmazhatóságát. Ugyanakkor egyetért az ítéletábra azon elsőfokú ítéleti állásponttal is, miszerint nem felel meg a Ptk. 237. § (1) bekezdése szerinti eredeti állapot helyreállításának a felperes által újonnan beszerezett slide-ok visszaszolgáltatása abban az esetben sem, ha az típusánál és értékénél fogva is megegyezik a szerződés alapján az alperes által a több év alatt folyamatosan szállított mennyiségű és értékű slide-dal.

Helyes az elsőfokú bíróság elévüléssel kapcsolatos álláspontja is, e tekintetben az ítéletábra csupán utal az elsőfokú ítélet e körben kifejtett indokaira.

Alapvetően sérelmezi a felperes az elsőfokú ítélet perkölsége vonatkozó rendelkezését is. A jelen perben az alperes perkölsége a jogi képviselével felmerült ügyvédi munkadíj (Pp. 75. § (1) - (2) bekezdés), amely megállapításának szabályait a 32/2003. (VIII.22.) IM. rendelet tartalmazza. Erre vonatkozó megállapodás hiányában a perben a 3. § (2) bekezdés b/ pontja az irányadó. Eszerint a 10 millió forint feletti, de 100 millió forintot meg nem haladó pertárgyérték esetén az a/ pontban meghatározott munkadíj és a 10 millió forint feletti összeg 3 %-a, de legalább 100.000.- Ft a pereszes felet terhelő ügyvédi munkadíj összege. A perkölség összegének megállapításakor nem kizárólag a pertárgy értékét kell figyelembe venni, de a kialakult bírói gyakorlat szerint az mindenképpen irányadó, hiszen a magasabb perérték esetén kifejtett tevékenység nagyobb felelősséggel jár a jogi képviselő részére (BH. 2003/473/II.). Ezen túl a bíróságnak mérlegelnie kell az ügy bonyolultságát, a végzett ügyvédi tevékenység munka- és időigényességét, valamint színvonalát. Tény, hogy a bíróságnak a jelen jogvita elbírálása érdekében nagy terjedelmű bizonyítást nem kellett lefolytatnia, azonban az alperes jogi képviselője valamennyi tárgyaláson személyesen ellátta ügyfele képviselését, a szükséghez képest tette meg nyilatkozatait írásban és szóban, az ügy eldöntése szempontjából túlnyomórészt megalapozott jogi érveket sorakoztatott fel. A jogszabály szerint a pertárgyérték alapján 1.280.000.- Ft áfát is magában foglaló ügyvédi munkadíj lenne megállapítható az alperes részére, ehhez képest az elsőfokú bíróság az IM. rendelet 3. § (6) bekezdése alapján már lényegesen mérsékelt összegben állapította azt meg, az ítéletábra a kifejtettekre tekintettel további mérséklésre nem látott lehetőséget.

Az eredménytelenül fellebbező felperes a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az alperes jogi képviselével felmerült és a 32/2003. (VIII.22.) IM. rendelet 3. § (2) bekezdés b/ pontja, (4), (6) bekezdése, valamint a 4/A. § (1) bekezdése alapján megállapított másodfokú perkölségét. A felperes személyes

illetékmentessége folytán le nem rótt másodfokú eljárási illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM. rendelet 14. §-a alapján a 13. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel az állam viseli.

S z e g e d , 2010. február 24.

Dr.Szeghő Katalin sk.	Zanóczné dr. Ocskó Erzsébet sk.	Bereczkyné dr. Lengyel Nóra sk.
a tanács elnöke	előadó bíró	táblabíró